

ва, так и тем, что современное уголовное законодательство Турции формировалось на основе модернистских новелл развития континентальной уголовно-правовой доктрины и впитало в себя наиболее интересные черты ее современного развития. Турецкий Уголовный кодекс был принят 26 сентября 2004 года. [Уголовный кодекс Турции [электронный ресурс] – Режим доступа <http://legislationline.org/documents/action/popup/id/6872/preview>]

Так, статья 61 УК Турции, «детерминация наказания», определяет, что в каждом конкретном случае судья определяет конкретное наказание в промежутке между минимальными и максимальными пределами санкции с учетом следующих фактов: А) как преступление было совершено; Б) какие орудия были использованы при его совершении; В) в какое время и в каком месте оно было совершено; Г) насколько серьезны обстоятельства совершения преступления; Д) тяжесть вреда или риска (вреда) наступления последствий; Е) тяжесть вины правонарушителя, основанной на умысле или неосторожности; Ж) характеристики намерений виновного.

Таким образом, характеристика общих начал назначения наказания в странах Причерноморья свидетельствует об усилении процесса нормативного закрепления правил индивидуализации наказания с учетом факторов. Влияющих на совершение преступления и превентивные аспекты назначенного наказания.

Кузембаєв О. С.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального права*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КРИМІНАЛЬНИЙ ЗАКОН» ТА «КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО»

У сучасних умовах важливим чинником ефективної реалізації правових норм, як правових регуляторів суспільних відносин є наявність чітких форм їх вираження і закріплення, крізь призму яких визначаються правила поведінки у суспільстві та держави. До них передусім належить закон та їх система – законодавство. В цілому окремими аспектами сутності законодавства, його ознак досліджувались, як на загальнотеоретичному рівні, так й на кримінально-правовому рівні: М. Д. Дурмановим, Л. Д. Гаухманом, А. В. Наумовим, М.І. Хавронюком, П. Л. Фріс та іншими.

У законах термін «законодавство» вживається неоднозначно й в різних значеннях: в одних маються на увазі лише закони (вузьке розуміння); в інших, насамперед кодифікованих, в поняття «законодавство» включаються як закони та інші акти Верховної Ради України, так і акти Президента України, Кабінету Міністрів України, а в деяких випадках – також і нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади. Подібна практика широкого розуміння законодавства також прослідковується й

серед вчених, які крім того включають до нього також міжнародні договори, й навіть рішення Конституційного Суду України.

Серед вітчизняних вчених було притаманно розуміти під кримінальним законом також й укази (під указами розумілись – Укази Президії Верховної Ради УРСР та України) кримінально-правового характеру. Через існуючу побудову радянського державного устрою, радянське кримінальне законодавство поділялося на дві частини: 1) загальносоюзні кримінальні закони; 2) кримінальні закони окремих союзних республік у вигляді кримінального кодексу (Дурманов М. Д. Советский уголовный закон. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1967. с. 26).

Серед українських вчених також немає одностайності у тому, що розуміти під законодавством та кримінальним законодавством зокрема. Переважна більшість українських вчених розділяють думку про ототожнення понять «кримінальне законодавство», «кримінальний закон» і «закон про кримінальну відповідальність», де дані поняття відображають розуміння їх в якості КК України, та вказується на умовність таких понять та використовуються як синонімічні.

Проте тотожне співвідношення таких термінів як «кримінальне законодавство» і «кримінальний закон» розділяється не всіма вченими. Так, у своїх висновках Матишевський П. С. приходять до широкого розуміння поняття «кримінальний закон» (Кримінальне право України. Загал. частина: Підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г. В. Андрусів, П. П. Андрушко, В. В. Бенківський та ін.; За ред. П. С. Матишевського та ін. – К.: Юрінком Інтер, 1997. с. 23-24). Серед російських вчених також існує думка про розрізнене розуміння понять «кримінальне законодавство» і «кримінальний закон» (Решняк М. Г. Понятие уголовного закона и его соотношение с понятиями уголовного законодательства и уголовного права // Вестник Международного юридического института. – 2012. – № 2).

Щодо того як використовуються дані терміни у Кримінальному кодексі України від 2001 р. (далі – КК України), то й тут немає однаковості в підході до розуміння даних понять. Так, відповідно до ч. 1 ст. 3 КК України встановлюється, що законодавство України про кримінальну відповідальність становить Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на Конституції України та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права. Щодо поняття «закон про кримінальну відповідальність», то даний термін застосовується у ст.ст. 3, 4, 5, 6, 7, 8 КК України. І якщо в ч. 1 ст. 3 КК України говориться про кримінальне законодавство, що становить КК України, до якого повинні включатися всі нові закони, що передбачають кримінальну відповідальність, то в ряді інших кримінально-правових норм використовується слово «закон» під яким розуміється кримінальний закон, а не «кримінальне законодавство» або «Кодекс». Наприклад, у ч. 2 ст. 27 КК говориться про «використання інших осіб, що відповідно до закону не підлягають кримінальній відповідальності за скоєне», у ч. 4 ст. 32 і ч. 1 ст. 33 КК говориться про «особу, що було звільнено від кримінальної відповідальності за підста-

вами, встановленими законом» та інше, де під застосуванням слова «закон» законодавець розуміє саме «кримінальний закон». В свою чергу ще в 1998 р. Конституційний Суд України (справа про тлумачення терміну «законодавство»), розтлумачив, що термін «законодавство» треба розуміти так, що ним охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції та законів України.

З даним судженням Конституційного Суду України ми не можемо в повній мірі погодитись, тому що включення до поняття «кримінальне законодавство» крім законів та інших актів Верховної Ради України, також й актів Президента України, Кабінету Міністрів України, і нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади є надмірною. Тому що дані акти (акти Президента України, Кабінету Міністрів України, і нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади) складають не законодавство, а нормативно-правову базу під терміном «підзаконні акти», що не приймаються Верховною Радою України. Дані підзаконні акти не можуть мати тієї юридичної сили та правового статусу як закони України, тому що мають підпорядкований характер відносно законів України. Так, законами України встановлюється порядок регулювання правовідносин, а підзаконними актами – тільки механізм здійснення такого регулювання.

У зв'язку з цим пропонуємо визнавати під законодавством України про кримінальну відповідальність не тільки КК України, а й інші нормативно-правові акти Верховної Ради України та рішення Конституційного Суду України, та внести відповідні зміни до ст. 3 КК України. До інших нормативно-правових актів Верховної Ради України слід відносити Закон України «Про застосування амністії в Україні» від 1 жовтня 1996 року та акти амністії, а також чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Макаренко А. С.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук*

ОПТИМІЗАЦІЯ НОРМИ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ БІЛЬШ М'ЯКОГО ПОКАРАННЯ, НІЖ ПЕРЕДБАЧЕНО ЗАКОНОМ

Законодавчі зміни, які були внесені до ст. 69 Кримінального кодексу України (далі – КК України), не усунули всіх проблем призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. І взагалі, нинішня редакція ст. 69 КК України не є досконалою, відсутність чітких критеріїв породжує збої у функціонуванні системи норм про призначення покарання, взагалі